

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

ת.א. 2644/89

ת.ה. 401/90

בפני : כב' הנשיא ד"ר א' וינוגרד

המבקשת : דור כימיקלים בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד מ' שקד ואח'.

- נגד -

המשיבים : 1. סונול ישראל בע"מ
2. כור סחר בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד מישאל חשין ואח'.

החלטה

זו מערכה שניה בתיק זה בין המבקשת, דור כימיקלים בע"מ (להלן - דור), לבין סונול ישראל בע"מ (להלן - סונול). בתום המערכה הראשונה, שהתמקדה בהצעותיה של סונול למכירת מתנול לחברת הברום ולחברת עץ לבד, קבעתי שהואיל ומדובר בעוולה של גרמ-הפרת-חוזה והואיל ודור לא הוכיחה שיש בידה חוזה עם שתי החברות הנ"ל אלא הסדר רכישה בלבד, לא הוכח "גרם הפרה של חוזה".

בסיפא לאותה החלטה נאמר :

"לגבי חברות אחרות הנמנות עם לקוחותיה של המבקשת,

הנתונים שהובאו - שואפים לאפס. בעצם רק נמסרו

שמותיהם של אותם לקוחות".

בין השמות שנמסרו היה אף שמה של חברת מעברות שרון בע"מ (להלן - שרון), אולם, כאמור, לא נמסרו כל פרטים ולא היה כל דיון בקשר אליה. שמה עם שמות לקוחות אחרים עלו בחקירה שכנגד בעוד שהמבקשת עצמה ביקשה כל סעד ספציפי לגביה.

החלטתי הנ"ל ניתנה ב-24 לדצמבר 1989.

ביום 5.12.89 נחתם בין דור לבין שרון הסכם להספקה בהסכם - שצורף לבקשה - התחייבה שרון "לרכוש את כל כמות המתנול הדרושה לה" מאת דור. ברישא לאותו הסכם נקבעה אמנם כמות מסויימת, אך זו נקבעה רק "כאינדיקציה בלבד". ברור, איפוא, שההתחייבות של

שרון מבחינת הכמות היא לא זו המדברת על כמות ספציפית "כאינדיקציה" אלא "כל כמות המתנול הדרושה" לשרון, כאמור בסיפא לחוזה. תוקף ההסכם הוא לשנה אחת עם אפשרות הארכה.

ביום 27.12.89 פרסמה סונול מודעה בעתונות ובה הציעה לצרכן מתנול להתקשר אליה לשם קבלת הצעות לרכישת מתנול ממנה. בו קשר בין סוכן מכירות של סונול לבין שרון, עלפי פניית שרון בתגובה למודעה. לשרון ניתנה הצעת מחיר והיא הודיע לסונול על רצונה לרכוש מסונול כמות מסויימת של מתנול במחיר שהוצע לה. סונול סיפקה לה חלק מהכמות בתחילת ינואר וחלק שני היא אמור לספק בזמן הקרוב.

המבקשת עותרת לצו מניעה שימנע מסונול מלגרור להפרת החוזה שבין דור לשרון.

מדובר, כאמור, בעוולת גרם הפרת-חוזה לפי סעיף 62 לפקודת הנזיקין בנוסח חדש, שזו

לשונו:

**"מי שביודעין ובלי צידוק מספיק גורם לאדם שיפר חוזה
מחייב כדין שבינו לבין אדם שלישי הריהו עושה עוולה
כלפי אותו אדם שלישי..."**

שאלה ראשונה שתישאל בהקשר לכך היא האם "הגרימה" שעליה מדובר בסעיף היא ההתקשרות של המעוול עם המפר, או ביצוע ההתחייבות אשר בהתקשרות. ובענייננו: האם סונול גרמה להפרת חוזה מצד שרון על-ידי התקשרותה עם שרון להספקת המתנול או על-ידי הספקת המתנול בפועל.

אם החלופה הראשונה היא הנכונה - והגרימה היא ע"י עצם ההתקשרות שבין סונול לבין שרון, הרי שאין לנו לכאורה את היסוד של "ביודעין" (מוסכם כי סונול לא ידעה ביום 27.12.89 שיש הסכם כתוב בין דור לבין שרון) (ואזי נצטרך לדון בשאלת משנה: האם יכולה היתה סונול לשער שיש הסכם, או האם היתה חייבת לשאול את שרון תחילה האם יש לה הסכם). מאידך, אם הגרימה נעשית על-ידי ההספקה, אין חולק שסונול כבר ידעה בעת שסיפקה את המשלוח הראשון של המתנול לשרון, שיש הסכם בין דור לשרון.

אני סומך על דבריה של פרופ' נילי כהן בספרה "גרן הפרת חוזה", עמודים 156, 157, לפיהם (ובהתבסס גם על הפסיקה האנגלית) - גם אם העיסקה שנעשתה בין סונול לשרון, תחילתה באי-ידיעת סונול על החוזה המופר, הרי אם נמשכת העיסקה לאחר שסונול ידעה על החוזה, הרי סונול מבצעת בכך את העוולה של גרם הפרת חוזה (בתנאי שאין לה צידוק מספיק).

יוצא, איפוא, שיש לנו בענייננו "גרימה" להפרת חוזה וקיים גם היסוד של "ביודעין". ותישאל, איפוא, השאלה: האם גרימה זו היא "ללא צידוק מספיק", מהו הצידוק המספיק שסונול סומכת עליו? טוען עו"ד אגמון, ב"כ סונול, שיש למצוא את האיזון הנכון בין חופש ההתקשרות וקדושת החוזים של צד א', מצד אחד, לבין חופש ההתקשרות של הצד השני ותחרות חופשית, מאידך.

לדעתו, ובהסתמך על הפסיקה האמריקאית, כשמדובר על מונופוליסט וכאשר חברה מתחרה רוצה להביא את השוק ליחסי מסחר הוגנים על ידי שבירת המונופול, הרי זה צידוק מספיק.

אלו מילים בעלמא.

גב' שקד ציינה, בצדק, שמונופול אינו בלתי-חוקי במדינת ישראל. חוק ההגבלים העסקיים מקדיש למונופול פרק מיוחד. הוא אינו פוסל אותו. על-כן איני רואה איזה צידוק מספיק יש בעצם הנסיון לשבור מונופולין.

מי שרוצה להתחרות במונופולין יכול לעשות כן בדרכים חוקיות. אין כל הצדקה לעשות כן בדרך של עוולה. אם אכן מונופולין הוא עוול - אין מתקנים עוול בעוולה.

כאן המקום להעיר כי מחקירתנו הנגדית של מר שפר על-ידי גב' שקד, התברר לי כי סונול נמרה, כנראה, אומר לגרום הפסדים לדור בכל הנושא של המתנול. כך עולה מרוח הדברים שנשמעו בישיבת הנהלת סונול, עליה ייחדה גב' שקד את חקירתה. מסתבר כי סונול שקלה לתקוף את השיווק של דור גם בשטחים אחרים - כגון: פורמלדהיד או מלח, אך נמנעה מכך בשל העובדה שפז החלה להתחרות בדור בשטחים אלה.

אינני בא לומר שאין מקום לתחרות בשוק חופשי, אך לא קשה לראות מה פתאום החלה סונול להתעסק במתנול ומה פתאום התחילה פז להתעניין במלח. רוצים הם תחרות חופשית? יבושם להם. אין למנוע זאת ובלבד שתהא הוגנת. תחרות הנועדה לשבור את היריב - אפילו במחירי הפסד - אינה תחרות הוגנת.

לא הייתי מזכיר כל זאת אלמלא השתמש עו"ד אגמון בשם סונול בטיעון של "יחסי מסחר הוגנים". מצד אחד - רוממות ההגינות בעיה של סונול, ומאידך, בסתר ישיבות הנהלתה היא מתכננת כיצד לשבור את דור ולגרום לה הפסדים בדרך-לא-דרך, שבינה לבין תחרות הוגנת המרחק רב ביותר.

נראה לי, איפוא, שבהספקת המתנול לשרון גרמה ותגרום סונול ביודעין ובלי צידוק מספיק להפרת החוזה שבין שרון לדור.

על-כן ראויה דור, לכאורה, שעתירתה לצו מניעה - תיענה.

טען עו"ד אגמון שההסכם בין שרון לבין דור הוא "הסדר כובל" ועל-כן ביהמ"ש לא יתן סעד שיש בו משום אכיפתו.

הסדר כובל הוגדר בסעיף 2(א) לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988 והוא -

"הסדר הנעשה בין בני-אדם המנהלים עסקים, לפיו אחד הצדדים לפחות מגביל עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר".

בעניינו: על-מנת שיהא ההסכם בין דור לשרון הסדר כובל, היתה צריכה להיות בו הוראה שלפיה שרון ("אחד הצדדים") תהא מוגבלת או מנועה מלהתחרות בעסקיה עם דור ("הצדדים האחרים להסדר") או עם סונול ("אדם שאינו צד להסדר").

ההגבלה שישנה בהסכם מונעת בשה"כ משרון לרכוש מתנול אצל גורם שלישי אך אינה מונעת תחרות של שרון עם כל גורם שלישי.

גם הטענות הדיוניות שהועלו בראשית סיכומיו של עו"ד אגמון אינן יכולות לעזור לסונוול.

הטענה הראשונה: שכבר היה דיון בנושא בבקשה הקודמת. לא היה דיון כזה. מעבדות שרון הוזכרו, כאמור, רק בחקירה נגדית ורק בשמם. ההתקשרות עמם לא עלתה כלל על הפרק;

הטענה השנייה: שאין כתב-תביעה עיקרי לבקשה לצו זמני זה. אין הדבר כך. כתב-התביעה מספיק רחב כדי לכלול לא רק את הלקוחות של דור הנזכרות במפורש, אלא גם לקוחות אחרים שלהם. גם הסעד המבוקש בתביעה מתייחס "לצרכני המתנול בארץ";

הטענה השלישית היא שהתביעה מתייחסת לשיווק במחירי הפסד. גב' שקד ביקשה לתקן את כתב-התביעה בענין זה, ולכאורה נראה לי שתיקון כזה, בשלב זה של הדיון, יינתן לה כדבר מובן מאליו. הפסיקה בענין זה היא חד-משמעית ואין תיקון מסוג זה שלא ייענה, אם יש אפשרות לפצות את הצד שכנגד בהוצאות. התיקון הנדון אינו משנה מהותית את התביעה ועל-כן אני מרשה אותו על אף שלא הוגשה בקשה פורמלית להגשתו. יש לביהמ"ש סמכות טבעית, מעבר לסמכות שבתקנות, להרשות תיקון כזה. התיקון המורשה הוא כפי שנתבקש על-ידי גב' שקד - בפרוטוקול עמ' 55 שורה 1. אין צורך בתיקון פורמלי של כתב-התביעה.

אני מחליט, איפוא, להענות לבקשה וניתן צו מניעה זמני כמבוקש שתקפו עד לגמר הדיון בתיק העיקרי.

דור תמציא ערובה עצמית בסך של 50,000 ש"ח, סונוול תשלם לדור הוצאות הבקשה בסך של 2,500 ש"ח בצירוף מע"מ והפרשי הצמדה וריבית מהיום.

ניתן היום 22.1.90.

ד"ר א' וינוגרט, נשיא